

Nr. 108
Oktober 2019

Dansk Friluftsliv - forum for
natur- og friluftsliv

Dansk Friluftsliv

A photograph of a forest scene. The image is dominated by the intricate, bare branches of deciduous trees, which are silhouetted against a pale, overcast sky. In the lower right foreground, there is a small, dark evergreen tree. The ground is covered with fallen leaves and some low-lying vegetation. The overall tone is autumnal and serene.

Perspektiver på dansk natur

Den danske natur med al sin charme

Det er en regnvåd dag med en jævn vind fra nordvest. Du står i det lokale skovstykke med en flok deltagere, der er kolde og våde. Det er den skov, der er tættest på, men den er i dine øjne ikke særlig fed. Træerne står snorlige og I kan fra alle sider høre byen og indfaldsvejenes lyde. Det her er din arbejdsplads. Den danske natur. Med al sin charme.

I dette nummer af Dansk Friluftsliv stiller vi skarpt på forskellige personlige forhold til - og forståelser af - dansk natur. Det gør vi gennem øjenvidner, der med hver deres indfaldsvinkel beretter om netop deres personlige forhold til den danske natur. Vi skal under havoverfladen, ud i skoven, en tur til Chile og tilbage igen, ud til kysten og ind i en tipi. Disse øjenvidner forholder sig til dansk natur, når den bliver kontoret, når den er ny og anderledes fordi man er tilflytter, og når den bliver designet og konstrueret. De forholder sig til, hvor autentisk det egentligt er at stå i et lille skovstykke omringet af motorlarm fra alle sider og tale om naturoplevelser. De forholder sig til, hvordan man ser på dansk natur, når man kommer fra den anden ende af verden. De forholder sig til, hvad et stykke konstrueret dansk natur kan fortælle os om vores forståelse af, hvad natur er og bør være. De forholder sig til, hvordan vi får det bedste ud af den natur, vi har adgang til. Og ikke mindst forholder de sig til, hvorvidt man som professionel risikerer at få et ekstra sæt briller med tiden, der fordunkler naturoplevelsen på en måde, man netop ikke vil formidle videre.

God læselyst.
Katrine Caspersen

Foreningens bestyrelse

Formand

Tanya Uhnger Wünsche
3044 9926
tanyawunsche@gmail.com

Næstformand

Tejs Møller
6165 5642
tejsmoller@gmail.com

Sekretær og kasserer

Jesper Lind Nielsen
5151 4204
thor_dk@hotmail.com

Redaktør

Katrine Caspersen
504 15089
katrinecaspersen@hotmail.com

Bestyrelsesmedlem

Johanne Christiani
2481 8048
christiani.jo@gmail.com

Christian Aage Bollerup Mortensen
2812 8766
christian.aage@gmail.com

Suppleant

Kristian Jager Nykrog
3071 5853
kristian@nykrog.com

Grafisk design

Benjamin Robin Graahede
Benjamin@no22studio.com

For sidebillede

Johanne Christiani

Næste udgivelse

Januar 2020

ISSN 0909-0614

Indhold

Den tamme natur	6
Dansk Natur – storhed eller klaustrofobi?	10
Nature	14
Fortællingen om den danske kyst – En stedsbeskrivelse af Amager Strandpark	20
Eventyret findes i de danske have	26

Foreningens formål

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Bladet udgives af Dansk Friluftsliv - forum for natur- og friluftsliv og udkommer tre gange årligt.

Annoncering

Det er muligt at annoncere i bladet. Prisen er 1.500 kr. for en hel side og 900 kr. for en halv side. Kontakt den annonceansvarlige for yderligere information om formater og priser.

Den tamme natur

Af Tejs Møller

Foto: Tejs Møller

På trods af min årligt tilbagevendende fornægtelse er det efterhånden svært at komme udenom, at sommeren så småt går på held. Feriens eventyr ligger bag mig, og foran venter nu måneders arbejde før næste tur til spændende egne afgår. Dog kan jeg glæde mig over at være blandt de heldige, der arbejder professionelt med natur og friluftsliv, så det er bestemt ikke slut med gode oplevelser, blot fordi ferien er ovre.

På pædagoguddannelsen i København har vi brugt de sidste tre uger på forberedelse af semesterets undervisning, og på mandag har jeg med mit nye hold i valgfaget Natur og Udeliv vores første tur i skoven. Overskriften på beskrivelsen til de studerende lyder i år som følger:

Friluftstur i Hareskoven. Friluftsliv – færdigheder, oplevelser og refleksioner. Praktisk indhold: Orientering med kort og kompas, bålaktiviteter, simpel madlavning og meget mere. Teoretisk indhold: Introduktion til begrebet 'Dybdeøkologi'.

Nu er det jo aldrig til at forudse præcis hvad, der kommer til at ske på sådan en tur. Det er netop noget af det smukke ved friluftslivet. Samspillet mellem omgivelserne, vejret og gruppen gør turen til et evigt spændende rum at undervise i. Alligevel er der en oplevelse, der er gået igen gennem de seneste år på disse ture i Hareskoven nord for København. En oplevelse som skaber en særlig følelse i mig her omkring sensommer og studiestart.

Bjergtaget

Som mange friluftsfolk vil nikke genkendende til, er naturoplevelser noget af det, der skaber de stærkeste følelser i mig. I særdeleshed dem jeg kan beskrive som storslåede naturoplevelser. Når vores planet viser sig fra

sine smukkeste sider, og jeg nærmest ikke kan få vejret af bare ærefrygt for den storhed, jeg får lov til at opleve. Denne sommer gik ferien til Norge og blandt andet til Volda på Sunnmøre, hvor jeg tidligere har studeret og boet i tre år. Dét er ærefrygtindgydende smukt. Bratte forrevne tinder og dyblå fjorde, der snor sig ind mellem fjeldene mod øst og åbner sig op i havgabet mod vest. I år gik turen videre op i Molladalen, der er noget af det mest spektakulære landskab, jeg har fundet. En grydeformet dal, hvor spidse toppe stikker op til alle sider med pinakler, tårne og knivskarpe ægge. Et nærmest endeløst og fortsat relativt uopdaget klatrefelt, hvor nye ruter stadig bliver åbnet med jævne mellemrum. Midt i dalen ligger en stor dyb sø med et fjeld, der kommer op af dybet og lader sin top skimte under overfladen, når vi ser ned i den højt fra oven. I Molladalen føler jeg mig lille. Ikke bare for mit eget vedkommende, men hele menneskeheden føles pludselig lille. Alt her er så meget større end os. Vi virker pludselig som små myrer, der piler omkring og har travlt med vores egne gøremål, som synes uendeligt ligegyldige i forhold til de større sammenhænge som vejrsystemer, geologiske bevægelser eller vores evigt hastige rundtur omkring solen. Den følelse er natur for mig. Når jeg selv forsvinder, og noget større, og måske vigtigere, træder i forgrunden. En ærefrygt over for planeten Jordens storhed.

På mandag står jeg så igen i Hareskoven. Et af de skovområder der ligger nærmest hovedstaden og derfor er temmelig præget af hyppige besøg fra byens mange naturhungrende indbyggere. En skov der er indkranset af Hillerødmortorvejen, Motorring 4 og S-tog linje B mod Farum, som deler skoven op i mindre stykker. En infrastruktur der gør, at uanset hvor nøje jeg er med at vælge vores lejrplads, vil vi altid kunne høre motorstøj i baggrunden. Vi vil med stor sandsynlighed møde sludrende

grupper af børnehavebørn og mountainbikere i fuld fart, skovarbejdere, hundeluftere og pensionister med vandrestave. Naturstyrelsens røde stolper markerer både indgangen, stierne og find-vej-i-posterne. Skovveje og stisystemer er både anlagt, vedligeholdt og grundigt brugt. Og selvom vi skovgæster generelt er gode til at rydde op efter os selv, så møder vi tydelige tegn på, at skoven er flittigt besøgt.

At sanse naturen

Her står jeg så med 25 pædagogstuderende på uddannelsens første ekskursion i skoven og skal forsøge at skabe en forståelse for, hvad naturen gør ved os mennesker.

At opleve og erfare naturen handler i høj grad om sanser. Vi starter derfor ofte med en sanseøvelse. Vi lukker øjnene i et par minutter og mærker efter hvilke øvrige sanseindtryk, der kommer til os. Ved opsamlingen er der gerne nogen der byder ind med; en duft af skovbund, en følelse af vinden mod huden, sollysets spil på indersiden af øjenlågene. Af lyde er det gerne; vinden i træernes blade, et agern der falder, fuglefløjt ... og motorvejen, et ophidset råb fra en mountainbiker og en motorsav.

At være i naturen er for mig en helhedsoplevelse. Alle indtryk er en del af det samlede billede. Både dem der er tilstede, og på sin vis også dem der ikke er. Hvad er det så, i dette tilfælde, for en forståelse for naturen, der opbygges hos disse unge mennesker? Hvad er det, de tager med sig, når de skal give naturen videre til børn igennem deres pædagogiske virke?

Jeg må indrømme, at det ikke er ualmindeligt, at jeg i denne undervisningssituation føler mig en lille smule uærlig. For helt ærligt, så føler jeg faktisk ikke, at jeg i det øjeblik oplever naturen. Jeg føler, at vi står i et stykke skov, der er gennemsyret af menneskelig virksomhed. Jeg kan ikke abstrahere fra baggrundsstøjen eller de forbipasserende. Jeg står og drømmer mig langt ud i fjeldet, hvor sanserne ikke påvirkes af andet end det liv, der udspiller sig helt uafhængigt af vores egen eksistens. Jeg gør mit bedste for at leve mig ind i den oplevelse, som jeg forsøger at frembringe og opdyrke hos deltagerne, men jeg kan ikke undgå at tænke, at min egen manglende naturfølelse må påvirke min undervisning.

Jeg stiller gerne nogle spørgsmål til holdet, som indledning til fælles refleksioner. Hvad er det,

naturen gør ved os? Hvad har du selv oplevet, at den gør ved dig? Hvordan kan det være, at naturen har denne effekt på os mennesker? Her kommer rigtig mange fornuftige svar såsom; at den skaber ro og glæde, genopbygger energien og reducerer stress. Samt at den har diverse gavnlige egenskaber som led i børns kropslige og mentale udvikling. Men hvornår træder disse effekter i kraft? Hvilken natur skal der til? Kan vi sidde under et træ klods op ad motorvejen og koble af?

Giver det mening?

Så hvorfor overhovedet arbejde med naturformidling, når forholdene er som de er her på egnen? Jeg kan i hvert fald fagligt forsvare at gennemføre undervisningen med udgangspunkt i Hans Fink's syv fortællinger om naturen (i Edlev, 2015). Jeg fremhæver over for mine studerende, hvordan vores personlige forståelse af, hvad der kendetegner naturen godt kan adskille sig fra vores professionelle opfattelse, og jeg lægger op til, at de hver

Foto: Tejs Møller

især forsøger at definere deres egne forståelser. Samtidig må denne adskillelse i høj grad siges at gøre sig gældende i mit eget tilfælde.

Jeg arbejder meget med natur og friluftsliv som indgang til en bæredygtig omstilling. Her bruger jeg blandt andet Arne Næss' dybdeøkologiske tilgang til naturen og ønsket om at passe på den. Næss beskriver hvordan en naturfølelse kan være medvirkende til skabe motivation for at tage vare på vores planet. I den forbindelse skriver han: "Naturfølelse er en positiv følelse for områder, som ikke er åbenlyst domineret af menneskelig virksomhed" (Næss, 1999, s. 109). Vi skal godt nok have både skyklapper og høreværn på i Hareskoven for at opnå en oplevelse af en skov som ikke er åbenlyst domineret af menneskelig virksomhed. Hvis Hareskoven er udgangspunktet, giver det så overhovedet mening at arbejde med Næss' perspektiver, når vi ikke kan mærke denne naturfølelse på egen krop?

Nu skal det ikke virke som om, at jeg ikke kan finde glæden ved dansk natur. Det, jeg beskriver her, er hvad jeg

oplever i de "naturområder", der kan nås på en enkelt dags undervisning med udgangspunkt i København. Men derfor synes jeg stadig det er en relevant problemstilling, for hvor mange studerende og elever har ikke de fleste, og måske eneste, naturoplevelser i netop disse områder?

Måske er det ikke så galt endda. Måske er det bare mig, der er natursnobbet, mens alle andre har en dyb og givende naturoplevelse i Hareskoven. Det sker jo faktisk ofte, at deltagerne først lægger mærke til lyden fra vejen, når jeg fremhæver den. Før jeg bragte støjen i fokus, havde de slet ikke hørt den. Har jeg så i virkeligheden forringet deres oplevelse ved at gøre dem opmærksom på generende sanseindtryk? Og har jeg for altid forringet min egen tilgang til dansk natur ved at bo i Norge?

Jeg har i denne tekst forsøgt at beskrive en følelse, som jeg næsten ikke kan være den eneste, der kender. At vejlede og undervise i og om natur uden selv at have de sansemæssige og emotionelle stimuli, som jeg søger at frembringe hos deltagerne. Oplevelsen kan i det tilfælde

for mig komme til at virke søgt. Men måske handler det alt i alt bare om min egen tilgang? Er det fordi, jeg ikke er stand til at se den store oplevelse i de små landskaber? Eller fordi jeg har svært ved at acceptere, at Danmark bare er et tæt befolket land med hvad, der deraf følger? Jeg kan trods alt ikke forvente at blive bjergtaget hver gang jeg træder uden for bymurene. Jeg skal vel også huske på, at der samtidig er forskel på ferie i fjeldet og arbejde i skoven.

Jeg er i hvert fald nået frem til, at der ikke er grund til at eksplicitere disse perspektiver og problemstillinger over for mine studerende. Hvilken gavn skulle de have af det? Mange af dem har et ganske andet udgangspunkt for mødet med naturen end jeg selv, og for flere lader Hareskoven til at være blandt de større naturoplevelser, de har haft. Måske kan friluftslivets klassiske læresætning om tur efter evne også benyttes i denne sammenhæng? I så fald må mit vigtigste mål være at støtte op om den oplevelse og den glæde, som hver enkelt får med sig fra turen.

Litteratur

Edlev, L. (2015).
Natur og miljø i pædagogisk arbejde.
(3. udgave.). Kbh.: Munksgaard.

Næss, A. (1999).
Livsfilosofi: Om følelser og fornuft.
Kbh.: Multivers.

Foto: Tejs Møller

Dansk Natur – storhed eller klaustrofobi?

Af Johanne Christiani

En solrig sensommer
formiddag mødtes jeg med
Jesper Hede og Mette
Mortensen til en snak om
friluftsliv i den danske natur.

Findes der storslåede
oplevelser herhjemme, eller
er dansk natur en friseret
forhave sammenlignet med
udenlandsk natur?

Jeg parkerer bilen i brynet af skoven. Vejen her til det vestsjællandske har de seneste minutter været præget af et boligkvarter, industribygninger og senest et fængsel. Her er jeg nu; klemmt ned i et lille stykke natur, der faktisk har en ret fin stemning. Dette lille stykke natur rummer nemlig spor af alt det, Jesper Hede går og laver: Simple ly, hytter og naturhåndværk. Man får lyst til at lære denne kundskab af ham, slå sig ned og lade tiden gå i stå, mens man laver noget dybt meningsfuldt og samtidigt dybt meningsløst set med moderne briller. Jeg bliver revet ud af mine dagdrømmerier og ser, at Mette og Jesper begge sidder for foden af en lille bakke og venter på mig. Med optageudstyret i tasken går jeg ned mod dem.

Jeg kan mærke, at jeg glæder mig til at hilse på Mette, som jeg i afsnit efter afsnit fulgte med beundring i "Alene i Vildmarken". Et program, der forarger og fascinerer på samme tid, når man sidder der i sofaen og lever sig ind i op og nedture, valg og fravalg, alt imens man selv prøver at tænke sig til "hvad ville jeg selv gøre i denne situation?" Og aldrig kommer man tæt på svaret, ikke engang når man som jeg arbejder med friluftsliv. En puddelhund løber mig i møde, jeg hilser på hunden og på Mette, spørger om hunden er hendes. Inde i mit hoved er hun den mest sandsynlige ejermand, men til min overraskelse viser det sig, at hunden tilhører Jesper. Hudløst ærlig lader jeg min overraskelse komme til udtryk og glædes over, at de fleste mennesker har sider, hvor de kan overraske og ikke passer ind i den "kassetækning", vi har for vane at summe rundt i. Man skal ikke skue hunden på hårene.

Jesper viser vej ind i tippiens dunkle indre, hvor ilden knitrer og kogekaffen er på trapperne. Herinde står tiden stille, mens verdenen fortsætter udenfor.

Jeg er nysgerrig på, hvad der har fået Jesper og Mette til at gå hele vejen og lave natur og friluftsliv til deres levebrød. Så jeg lægger ud med at spørge dem om deres vej ind i dette felt.

Mette svarer, at der er to ting i det: "Det ene er, at jeg selv nyder at være i naturen. Jeg bruger selv naturen til at slappe af i og til at kunne tænke nye tanker og blive inspireret. Da jeg er så privilegeret at kunne lave en virksomhed, der både kombinerer mine professionelle kompetencer med at arbejde og udvikle mennesker". Jesper kigger ind i bålet og svarer: "Det gør jeg nok fordi, jeg altid har kunnet lide at være i naturen og lave de her lidt nørdede ting. Da jeg var 12 år boede jeg ved siden af en skov, og det var min legeplads. Stille og roligt fik jeg opbygget en viden, og da jeg var i 20'erne, besluttede jeg, at jeg ville prøve at gøre lidt mere ud af det. Det er min passion, der er blevet til min levevej."

"Når man ikke er vant til at færdes, være i og bo i naturen kan det virke som en stor barriere at overkomme. Det er for mig en stor glæde at få lov til at tage folk med ud og hjælpe dem med at finde deres tryghed"

Er der en forskel i jeres målgrupper fra tidligere til nu?

- I starten havde jeg næsten kun mænd med. Store eks-soldater der ville ud og prøve noget andet i naturen end

det, de var vant til fra forsvaret. Men bushcraft har ændret sig. Det er tydeligt, at det efterhånden appellerer til en meget bredere målgruppe. Mere ligelig fordeling af køn og deltagere med mange forskellige baggrunde.

Mette: "Jeg har en passion for begyndere. Nogle der er utrygge ved at gøre det selv. Når man er herude så meget, så kan det virke så selvfølgelig, simpelt og let at færdes i naturen. Men når man ikke er vant til at færdes, være i og bo i naturen, kan det virke som en stor barriere at overkomme. Det er for mig en stor glæde, at få lov til at tage folk med ud og hjælpe dem med at finde deres tryghed".

Jesper tilføjer: "Danmark er jo et ret lille land, men friluftsliv er egentlig en ret stor del af vores fritid. I Sverige og Norge har de det mere inde på livet, hvor vi herhjemme dyrker det som en hobby. Der har været en tendens til, at friluftsliv er bål, en tippi og en pind at snitte i. Det er der bestemt ikke noget galt i, men friluftsliv er meget andet end det, det er også sport og rekreation".

"I Danmark kan man tilgå naturen, uden at det bliver så kompliceret at gøre."

I har begge søgt mod mere storslåede naturoplevelser. Hvorfor er I ikke blevet der? Hvad er det, den danske natur den kan?

Mette svarer: "Den kan det, at den er lige ved siden af os. I Danmark kan man tilgå naturen, uden at det bliver så kompliceret at gøre. Du kan bruge det i din hverdag, og det er nærliggende at bruge det lige omkring dig. Vi er tæt befolket, men der er rigtig mange muligheder for

microeventyr, og det er let tilgængeligt og ikke livsfarligt"

"Ja, som Mette siger er tilgængeligheden nok den største fordel. Der kommer heldigvis flere og flere shelterpladser, der er fritelningsskove, og man kan lave bål på stranden."

Mette: "Naturstyrelsen har lavet et rigtig godt arbejde med tilgængelighed. Både lovgivningsmæssigt og synliggørelse ift. hvad man kan og må. Det er i hvert fald ikke det, der skal spænde ben for os".

Hvad er jeres foretrukne sted for storslåede naturoplevelser i DK? Har I et sted, hvor I tænker: "Her smelter den danske natur og friluftslivsoplevelser sammen?"

Jesper: "Helt klart kyster. Jeg leder gerne efter nogle kyster, hvor der er fritelningsskove helt ned til vandet. Vi har ikke meget vild natur i Danmark, det meste er trimmet og står snorlige, men kysterne er, for mig, stadig vild natur. Det er i stor grad præget og formet af vejr og vind, og det ændres hele tiden. Her kan man virkelig fornemme årstidernes forskellighed."

Mette: "Jeg holder af steder i Danmark med tydelige spor efter istiden. Det kunne være Svanninge Bakker, Dollerup bakker i Jylland eller Mols Bjerge. Her er istidslandskabet meget tydeligt. Det handler også om, at landskabet ofte er fredet, så derfor er det så uberørt og uspolet, som vi får det her i Danmark. Her kan man se, hvordan landskabet er skabt og kan få en respekt for den fortælling og den historie det rummer, for på den måde at passe på det."

Det vil sige, at der i Danmark er storslåede naturoplevelser at finde, selvom vi ikke har store bjerge og whitewater i lange baner.

Hvad er så den danske naturs svageste sider?

"Der er ikke nok af den", siger de begge i kor og griner. Jesper fortsætter: "I og med at der er så stor fremgang i friluftslivet, kan man godt mærke, at man skal dele naturen med flere og flere. Vi har for lidt natur i Danmark. Sverige og Norge har nok trukket det længste strå."

"Naturen i Danmark er jo meget begyndervenlig, vi har ikke noget ekstremt. Det er sådan set både en stærk og en svag side. Flåten er det mest farlige, vi har herhjemme. Man kan nemt komme ud og komme i gang med at lave friluftsliv uden at det bliver ekstremt. Ind imellem forsøger jeg faktisk på at arbejde med at gøre det lidt ekstremt for mine deltagere, men det er faktisk en udfordring at gøre på en meningsfuld måde. Mange steder i verden kæmper de næsten med det omvendte, at det altid er ekstremt og ligefrem farligt".

Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at noget af styrken ved friluftsliv er de autentiske situationer, der kræver viden, kundskab og handling. Det at vi skal reagere og handle fordi en situation opstår. Måske er ordet mikroeventyr et meget godt billede på, at vi kan finde mange autentiske situationer i en lille dansk skala. Derude i verdenen, i større naturområder, kan man opsøge makroeventyr og autentiske situationer, hvor de valg, man træffer, kan have større konsekvenser. Den danske natur er tam forstået på den måde, at vi har tæmmet den. Den er gennemdyrket. Træerne står i rækker og er plantet med produktion for øje. Det meste er underlagt et formål og en kontrol. Enkelte skovområder er vildskov eller urørt skov, og flere kommer til. Men har det en betydning, at den danske natur er så tæmmet, planlagt og forvaltet?

Jesper: "Hvis man ser det med de her primitive friluftslivs-øjne, så gør det jo, at oplevelsen ikke er helt så ægte, som man drømmer om. Jeg har lige været i Canada, og her oplever man den ægte vildmark, hvor der er langt til alting. Naturen er hverken kunstigt forskønnet eller tæmmet. Der er store afbrændte skovområder, og træerne er ikke snorlige. Den pudsede danske natur kan have en indvirkning på oplevelsen, men på den anden side, er det også dejlig nemt", siger Jesper og griner. Mette roder i bålet og fortsætter: "Det er klart, at en tæmmet natur, hvor der er mere styring og kontrol, også afføder nogle flere regler, og det er noget af det, vi kan være begrænsede af. Her har vi lidt flere muligheder i vores nabolande, hvor områderne er større. Det giver begrænsninger i forhold til regler og rammer, som vi skal indordne os under".

Tror I, at det har en betydning for jeres deltagere?

"Jeg oplever ikke, at det har en betydning for dem", siger Mette. "Det ligger i vores forarbejde at finde de rigtige steder at være". Jesper tilføjer: "Det er meget stemningen og det at komme ud i naturen. Det er ikke noget problem at dele skoven med andre. Man får nemt den samme stemning, som man kan have alle mulige andre steder i verden. Altså, her sidder vi jo i min tippi med byen 500 meter væk og har

en stemning af at være i naturen. Den stemning er let at få".

"Når man først var kommet frem til der, hvor man skulle slå lejr, så var det de samme ting man gjorde, og det samme fællesskab man fik. Også selvom vi ikke talte samme sprog"

Jesper, du har søgt ud for at opdage nye principper for bushcraft i en autentisk kultur. Senest har du været i Vietnam. Oplevede du nogle kvaliteter i naturen, der kan sammenlignes med hjemlige oplevelser? Kan du mærke en forskel på din personlige oplevelse?

"Selvom naturen er meget anderledes, så oplevelse jeg, at mange af de menneskelige processer var de samme. Når man først var kommet frem til der, hvor man skulle slå lejr, så var det de samme ting vi gjorde, og det samme fællesskab vi fik med nogle, der ikke engang talte det samme sprog som os. Det er hvad naturen kan: At ryste os sammen og danne et fællesskab om noget større.

Når det er sagt, så fik jeg en masse ny inspiration. Ikke så overraskende så oplevede vi jo, at nogle af de ting, der er vores hobby, være i funktion som en del af et dagligdagsliv. Herhjemme har friluftslivet også været en automatiseret del af vores liv. Vi har bare glemt, hvordan vi skal bruge vores hænder og være i naturen."

Mette: "Det er meget rigtig det Jesper nævner omkring det fællesskab, der opstår, sandsynligvis uanset nationalitet og kultur. Vi bliver taget ud af vores daglige kontekst, hvor vi ofte går i et bestemt sæt tøj, i en bestemt profession og i en bestemt social sammenhæng. Når vi tager folk med ud i naturen, hvor de ikke påvirkes af de normale rammer og kulturer, så mødes folk på et andet niveau på tværs af køn og alder og social status. Uanset om det er i Danmark, Sverige, Thailand eller en tippi i Jyderup. Ofte har vi grupper med ud som ikke kender hinanden, og først efter 2 dage snakker man om, hvad man laver til daglig. Inden da snakker vi om mere konkrete og nærværende ting. Den normale sociale status er ikke relevant, og der går noget tid, før man overhovedet begynder at tale om sådan noget".

Hvilket Hierarki etableres så?

"Jeg oplever egentlig ikke noget hierarki", svarer Jesper ret hurtigt: "Jeg oplever stort set altid, at selvom man har en gruppe mennesker, der ikke kender hinanden, så kan man efter nogle timer blive i tvivl om, om de har kendt hinanden altid. Vi har lige holdt et 72-timers overlevelses-kursus, hvor jeg først på den sidste dag fandt ud af, at to af kursisterne overhovedet ikke kendte hinanden, da de mødtes på p-pladsen. Jeg troede, at de var tætte venner og havde været det længe."

Hvorfor tror du, at det er sådan?

"Jeg tror, det har noget at gøre med, at man bliver sat i samme båd med de samme udfordringer og skal nå det samme mål. Jeg har også oplevet, at en 15-årig knægt har lange dybe samtaler med en mand på 65 år. Nogle gange tænker jeg, at det ikke nødvendigvis var sket på et job eller en cafe"

Mette supplerer: "Det er ikke altid en bevidst handling. Det er ikke fordi man ikke vil skabe relationer på tværs af professioner eller social kontekst, men det er fordi

vi er fastlåste i nogle rutiner og mønstre. Når vi tager folk ud, hvor de er ligestillet i forhold til de udfordringer, de får, og de er enige om at lære nyt, så kommer der lynhurtigt et fællesskab omkring det."

Jeg bliver straks nysgerrig på, hvordan de gode oplevelser af fællesskab og mestring i naturen kan tages med hjem og bringes i spil i hverdagslivet. Hvad tænker I om transfer fra naturkonteksten til andre kontekster?

Mette: "Jeg spurgte til et foredrag, hvad det egentlig var friluftslivet gjorde ved os? En fra salen svarede, at det friluftslivet gjorde ved ham var, at han blev meget glad for sit parketgulv derhjemme. Det er måske noget af det friluftslivet kan. Give os perspektiv i hverdagen og sætte fokus på det, vi skal glæde os over i vores eksisterende liv. Min erfaring er, at det, man tager med sig hjem, er en mestringsfølelse af, at man kunne, og man klarede det. Det giver en tryghed, at hvis alt vælter omkring dig, så kan du klare det. Sådan: "Det regner, og jeg har prøvet det der var værre.""

Men uanset på hvilket niveau vi arbejder, så er en følelse af mestring med til at bygge os op og gøre os stolte af at være dem, vi er".

En snak med udgangspunkt i styrker og svagheder ved den danske natur blev lynhurtigt til en snak om naturens og friluftslivets påvirkning af mennesket. Jeg spurgte til sidst ind til, om naturen er unik i arbejdet med menneskelig mestring på flere niveauer, og hertil svarer Mette, at det er den ikke nødvendigvis. Men en kvalitet er, at vi kan være på samme niveau og have behov for hinanden. Vores kultur er indendørs, så i naturens rum kommer de fleste på udebane.

Jesper tilføjer, at naturen er kontant, og man får fjernet alt det unødvendige. Men det kræver selvfølgelig en natur, hvor man kan tage folk ud af deres vante kontekst. Det kan sagtens være et lille skovstykke, men det skal være relativt uforstyrret.

Naturen kan noget universelt, ofte noget mellem mennesker, hvad enten det er i Danmark eller anden natur ude i verden.

Jesper Hede er indehaver af Bushcraftbutikken og medstifter af foreningen Bushcraft Danmark. Han lever og ånder for det primitive friluftsliv og er selv på utallige ture året rundt. Han laver kurser i primitive færdigheder og er vært for samlinger, der tiltrækker nogle af de bedste bushcraft-folk fra hele verdenen.

Mette Mortensen er indehaver af All-Out. Her kombinerer hun sin passion for friluftsliv og ledelse og tilbyder unikke oplevelser, der er med til at rykke deltagerne og skabe begejstring, både ude som inde. Hun tilbyder kurser, friluftsture, workshops og foredrag og er optaget af at skabe forandring gennem positive oplevelser, viden og begejstring.

Born in one of the southernmost corners of the world in Santiago, Chile, Nicolas Arroyo is one of the founding partners and Director of Foresight at Bespoke. Bespoke is a futures studies and experience design company based in Copenhagen. One of the many trends Bespoke has researched is the concept of Friuftsliv.

Af Nicolas Arroyo

Nature

Foto: Karl Mackie

It was a hot summer day in July when I first encountered the Danish landscape. I drove from Germany in direction towards Aarhus, and my first impression of Denmark's nature was how green, lush and particularly flat everything was. One soft rolling hill after the other, and an infinite horizon where the clouds accumulated on top of each other far away in the bluest sky I've ever seen. It felt like traveling through an endless version of that famous old Windows XP desktop wallpaper photo repeating itself as I crossed headed north across Jylland. There was a sense of distance and depth. A pacifying rhythm in the landscape that was different from the dramatic views of the mountains I was used to in Chile, soothing and calming in a unique way. Later on I learned the Danish expression "Stille og Roligt", and that is exactly what Danish nature evokes in me: A sense of easiness and calmness. At first, many people warned me that nature in Denmark is all the same farmland-like scenery due to the small size of the country, but as the years passed by I started realizing that there is a diversity of landscapes, views and natural experiences in this tiny corner of the world worth exploring. From the rocking waves of Skagen, to the deep woods of Rold Skov, to the soft sandy dunes of Læsø and all the way to the stunning cliffs of Bornholm. The more you go out and explore the wilderness of Denmark, the more you learn to love it and appreciate it. Surely it doesn't have the same wow effect that other places in the world have at first sight, but as you experience how it changes through the seasons,

but specially how you also change with them, it becomes almost indispensable and needed to spend time outside connecting with the elements around us. In the winter you long for the hot summer days by the ocean, and in summer you look forward to winter and a swim in the cold sea with the mist and the raging winds of the dark winter days. I still find it fascinating how our mood and state of mind transform and follow the changes of the seasons. It is like a constant reset button for body, mind and soul. And the Danes certainly have mastered the art of tuning in with the environment around them and make the best out of these changes.

My experiences with nature were quite different back in Chile. Because the country is more than 4.000 km long, the diversity of landscapes and climates is so radical and drastic depending on the season and in which latitude you are at.

In fact, if you place a map of Chile on top of Europe, it would cover from the northern tip of Norway all the way down to Egypt. So when people often ask me "What is the weather like in Chile?", I always answer with an "everything in between the North Pole and North Africa but on the other side of the globe". People still get confused when I mention that millenary glaciers, fierce volcanoes, geysers, deserts, fertile valleys, cold jungles, and an endless changing coastline all live together in one country alone.

Growing up my family always encouraged me to get out and experience the diversity of these impressive

Foto: Nicolas Arroyo

landscapes, organizing long trips to the Atacama Desert driving through the driest place on the planet, exploring the seaside by the cold

Pacific Ocean or by spending whole eternal summers in our family farm in southern Chile together with my cousins playing in the forest, running through the golden wheat fields or swimming in creeks coming down from the mountains. I have these memories of us always looking up at those mountains. If there's something distinctive and constant throughout Chile, it is that no matter where you are in the country, whenever you look east there is always a giant wall of rocks standing there tall and still, immaculate and powerful, called The Andes -the longest continental mountain range- which originates all the way north in Venezuela crossing the South American continent until it disappears at the end of Patagonia in Southern Chile. Perhaps this is one of the things I miss the most from Chile when living in Denmark: Having a constant geographical reference point. Something to look at that is always there. I used to always know instinctively where I was, and I was able to orientate myself easily through places just by

looking at where the Andes were. I got used to this constant awareness of my surroundings during my 10 years as a Scout. Throughout my childhood and teenage years I was fortunate to experience the outdoors in such a meaningful way that defined my relationship with nature until today. These years growing up among friends exploring all the wonderful and diverse sceneries that Chile has to offer taught me about contemplation, admiration, immersion and respect for the natural world. I learned about the importance of knowing about plants, herbs and trees, about the excitement of being able to read the stars for orientation, to listen to the changes in the wind to predict the weather. All of these lessons I will treasure forever and carry with me when I encounter new natural environments and experiences.

You can imagine that this is a bit harder now for me to position myself without the mountains being always present. Perhaps I should start paying more attention to the changes in the nordic winds. In Chile if you want to change scenery, you move latitude. You go south or north, up or down.

In Denmark, you just need to wait for the seasons to come to you. And exercising patience and presence is always a good idea.

If you are interested in learning more about Nicolas and Bespoke, check out their website at bespokecph.com

Foto: Nicolas Arroyo

Fortællingen om den danske kyst – En stedsbeskrivelse af Amager Strandpark

Af Christian Aage Mortensen

”Herhjemme har vi ikke høje bjerge, ingen vulkaner, gletsjere, endeløse vildmarksområder, ørkener eller skove at forsvinde fuldstændig i. Det vildeste og mest uberørte vi har, er vores kyster. Dem har vi til gengæld masser af – over 7.000 kilometer, her i vores lille land. Her kan vejret få lov til virkelig at vise tænder. Her kan vi opleve reelle faremomenter og intense adrenalinoplevelser (...) det er her, jeg kan søge kombinationen af de store åbne vidder og følelsen af at være alene”

(Tejs Møller, i Dansk Friluftsliv nr. 98, okt. 2015)

Tejs Møllers beskrivelse af den jyske vestkyst karakteriserer fint et velkendt idealbillede af de danske kyster. Ligesom Tejs har jeg også nogle forestillinger og forventninger med i baghovedet, når jeg færdes ved de danske kyster. Der er en længsel efter komme væk fra stien og civilisationen og ud i vildmarken. Og det billede, som Tejs maler, bliver interessant, når vi sætter det i relief til et sted som Amager Strandpark. For der er intet oprindeligt eller vildt omkring Amager Strandpark. Alligevel føler man, at fortællingen om den vilde kyst også vil fortælles dér.

Amager Strandparks område, udformning og udtryk

Amager Strandpark er et bynært strandområde og fredet som rekreativt område på land og i vand. Strandparken strækker sig fra badeanstalten Helgoland i nord, til Tiøren og Femøren i syd. Syd for parken ligger Kastrup Søbad (Sneglen) og Kastrup lystbådehavn i en naturlig forlængelse. Nord for strandparken ligger Sundby Sejlforening, Sundby Kajakklub og Det Maritime Hus. I horisonten mod nord fremtræder den futuristiske fæstningsby dannet af Prøvestenens siloer og Amager Ressource Center med dets skibakke.

Sandøens geometri minder om en asymmetrisk måge med tre moler af beton og sten. Sandøen danner en lagune som fungerer som et beskyttet aktivitetsområde. En del af den gamle strand er til tider oversvømmet og markerer sig med sit fugleliv. Øen er forbundet af tre gangbroer, samt en bilbro som fører til et afgrænset p-område. Den sydlige del er udformet som strandpromenade med græsplæner og kunstig belysning. Den nordlige del består af sandklitter og marehalm. Om natten er den nordlige endes eneste elektriske lyskilde den fra byens ulmende lys i horisonten. På skyfri aftener lyses stedet også op af månen og stjernerne.

Der er fire strandbunkere fordelt på øen. Sammen med sandklitterne og marehalmen fungerer bunkerne som reference til den jyske vestkyst og er etableret med henblik på ophold, solbadning og leg. De flade klitter skyldes en hensyntagen til flere interesser, bl.a. havudsigten fra Amager Strandvej (Københavns Kommune, 2000 s. 14)

Amager Strandpark er et rum for rekreativ udfoldelse. Alt afhængig af sæsonen og vejret, finder man badegæster, havsvømmere, kite- og windsurfere, kajakroere, dykkere, vinterbadere, hundeluftere, yogaudøvere, løbere, skatere osv. Stedet faciliterer også kajakpolo, segway, dykkerbane, minigolf, picnic, boldspil, parkour og beachvolley. Store arrangementer som bl.a. Iron Man afholdes også her. Dele af området er zoneinddelt i bade-, dykker- og surferzone. Området huser også isboder, cafeer, udlejningsvirksomhed, toiletter og træningsstationer. Et skilt med et luftfoto over strandparken har markeret et par af disse aktiviteter under overskriften,

"På Amager Strandpark behøver du hverken, sulte, tørste eller kede dig!" Og spørgsmålet melder sig: Er Amager Strandpark (og naturen), uden alle disse tilbud, at opfatte som steder, hvor man keder sig og ligefrem tørster og sulter?

Strandparkens historie

Den nuværende Amager Strandpark blev åbnet i 2005, men udnyttelsen af Amagers østkyst går mange år tilbage. I 1909 fremlagde ingeniør Hjalmar Arentz projektet Amager Strandby. Det var en kystnær byplan indeholdende 1.000-2.000 villaer, en strandpromenade, en sejlbare kanal etableret med en 600 m bred opfyldning langs kysten, søer, småøer, lysthaver, badeanstalter, tennishaller, restaurationer, koncertsteder, handelsboder, en færgeforbindelse osv.

Selvom området omkring Amager strand i højere

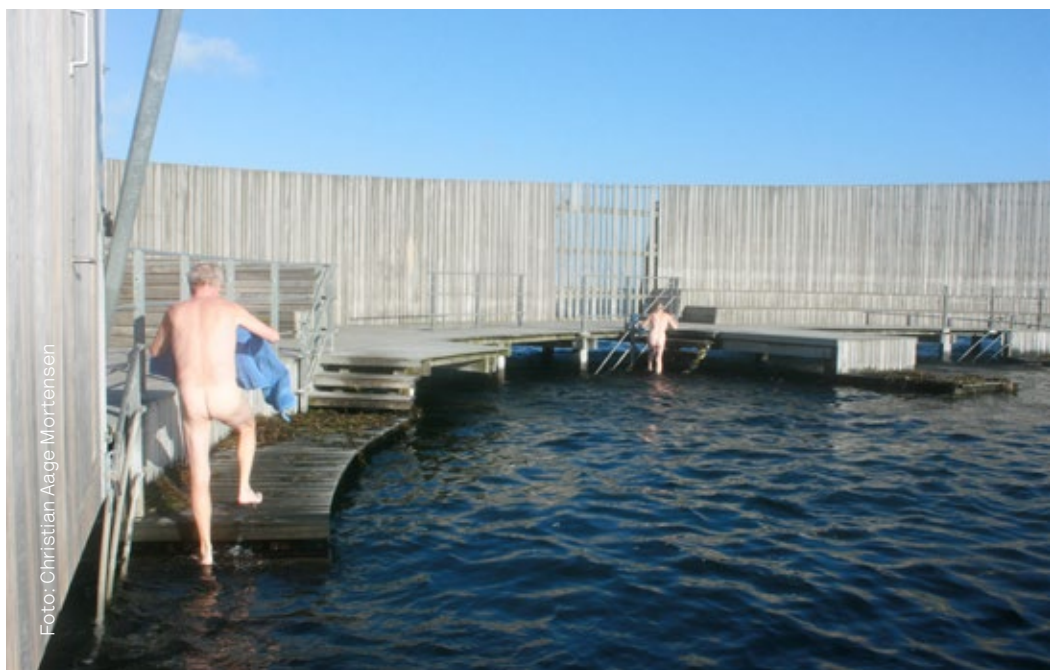

Foto: Christian Aage Mortensen

grad kom til at huse industri- og lagerbygninger, samt en losseplads, synes noget af Arentz' vision om en rekreativ kyst at spøge i den nuværende udformning. Ligesom idéer om sandklitter, en strandtange og en lagune fra 70'ernes Rivieraplan også blev holdt i live (Housted, 2002 s. 110-115).

Den oprindelige strandpark blev anlagt i 1933 ved indpumpning af sand og senere blev området gjort større med yderligere indpumpet sand og lossepladsfyld. Stranden blev fredet i 1969, og Københavns Kommune forpligtede sig til at bevare arealet som offentligt rekreativt grønt område.

Et slaraffenland for urbant friluftsliv

Amager Strandpark er et pluralistisk og modsætningsfyldt rum og markerer sig ved nogle markante skift i sin fremtræden, bl.a. i modsætningspar som natur-kultur, oprindelig-iscenesat og vildskab-ro. Både årstiden, vejret og mennesker spiller en afgørende rolle for, hvordan Amager Strandpark tager sig ud.

Jeg har ofte færdedes i strandparken, og stedet

har faciliteret mit urbane friluftsliv. Jeg har badet i havet og i solen – sommer og vinter. Jeg har løbet på skøjter på den frosne lagune. Jeg har stået på longboard, løbet, kitesurfet og fløjet med drage. Jeg har undervist højskoleelever og fritidshjemsbørn. Jeg har snorklet efter strandkrabber og høstet muslinger, strandsnegle og blæretang. I snestorm og mørke har jeg slæbt en tungtlastet havkajak fra strandparkens sydlige ende til den nordlige, og følt det absurde og sælsomme ved at være så tæt på by og civilisation, men samtidig være indhyllet i naturens rasen.

Stedsbeskrivelse:

Med ryggen til byen krydser jeg broen

Amager Strandpark er ikke et sted man krydser på sin vej. Snarere er det et sted, man tager hen til - en destination. Folk har en hensigt med at være der. Stedet er naturens platform i byen. Men stedet er også et grænseland mellem by og hav. Mellem civilisation og ur-natur.

Broerne som forbinder øen og fastlandet vidner om overgangen fra ét rum til et andet. Inden jeg krydser broen i den nordlige ende, betragter jeg nogle måger, krager og svaner, som flokkes om en lille pige og en kvinde, som kaster brød ud til dem. I kampen om brød, flyver de skrigende måger uforudsigeligt omkring. Svanerne flyder roligt. Her er mennesker, men der er relativt mennesketomt sammenlignet med en varm sommerdag. Solen skinner, og der blæser en kold frisk vind fra nord. Ligesom kvinden i græsset, vender jeg ryggen til byen i det jeg krydser broen. Det er som at krydse en bakketop, hvor horisonten åbner sig. Øen, bunkers, sandklitter, Helgoland og havet kommer

til syne og lige fremme ligger Strandstation 1. Bunkeren er omgivet af strandklitter med marehalm og er en tydelig reference til den jyske vestkyst. Ligesom vestkystens udtjente bunkere, tjener Amager Strandparks glatte kantede betontrapper som bestigelige kasser, der giver udsyn over strandparken.

Den kystkultur som synes at kendetegne Amager Strandpark kommer til syne i en dialektisk betragtning mellem det materielle og immaterielle. Udformningen af øen, sandet, planterne og bygningerne er materielt reproduceret kystkultur og holdes oppe af en fortælling; en immateriel kystkultur i form af ideologi og historie. Ikke desto mindre er den immaterielle kystnatur både katalysator for og betinget af min tilstedeværelse. Vestkyst-referencen holdes i live, når jeg bestiger bunkeren.

Bevoksningen hjælper klitterne med at skabe små lommer, som dels gør at man kan føle sig i indhyllet i naturens elementer og samtidig gør, at strandparken ikke overskues så let. På et tidspunkt er strandparken både affolket og uforstyrret. Vesterhavet i en light-udgave. Nogle steder afbrydes følelsen af 'privatsfære' dog af de nybyggede højhuse, som grænser op til strandparken. Bag klitten presser byen sig på, og illusionen om uforstyrrethed brydes. Svag motorlarm fra Amager Strandvej minder mig om byens nærvær.

I en gåtur langs vandkanten udspiller der sig en polyrytmisk ensemble: Vinden høres i græsset. Bølgerne bevæger sig i en evig forsvinden og genkomst. Sandet former sig efter fødderne. En måge foretager en akrobatisk

manøvre. Tankskibe i det fjerne glider arbejdsomt frem. En løbende hund i vandkanten har retning men ikke mål. Solen skinner.

Elementerne passer ind. Amager Strandpark er, hvad jeg kan forvente. Tankskibene udgør i deres miniatureudgaver ikke nogen trussel. De giver snarere horisonten langsomt bevægende fikspunkter. En kvinde har også fundet roen her. Hunden har plads til at være hund. Fraværet af mennesker inviterer naturen ind.

Amager Strandparks udtryk som natur, synes at afhænge af menneskers tilstedeværelse eller fravær. Ofte, når man befinder sig i bymiljøer kontra naturlige miljøer, er der symbolske grænser for, hvor tæt vi kommer på hinanden. I naturen forventer vi en vis afsondrethed. I Amager Strandpark defineres naturen, de mellemmenneskelige grænser og vores praksis altså af menneskemængden. I naturlige miljøer er det at være afsides fra byen og andre mennesker det, som driver os 'derud'. Steder eller ting, som tilhører dig, tilhører ikke mig. Og vi kan tænke denne ejendomsstrategi som menneskets behov for at domesticere offentlige og tilgængelige rum. Det handler om at finde en uforstyrret krog, som er ens egen for en tid.

Min rummelige praksis kan jeg ikke diktere alene. Vi kan blot forestille os strandparken på varm sommerdag. Et polyrytmisk fluepapir af glade badegæster og solbadere, hvor lugten af grill og lyden af musik fra transportable højtalere bidrager til en sommerlig vibration. Hvis grillugt og tunge basrytmer var at finde i min beskrivelse, ville det bryde med vores forventning og idé om stranden på en kold dag.

Ved Strandstation 1 hviler det turkisgrønne Helgoland på stolper i vandet. Opført i tråd med det gamle Helgoland som et kitsch klenodie. I vinterhalvåret mødes vinterbadere i vikingeforeningen "Det kolde Gys". Vinterbadning bygger i Danmark på en over 100 år gammel historie, og flere vinterbadeklubber har referencer til modstandsdygtige og hårdføre vikinger (Jagd, 1989; Nagbøl, 1990).

Foran Den Blå Foreningsby og Naturcenter Amager finder vi stejlepladser, hvor garn anvendt i formidlingen til bl.a. skoler og fritidsinstitutioner kan hænge. I kontrast til de moderne bygninger står stejlepladsen med sin skeletagtige konstruktionen af grå, ældede og skæve rafter og leder tankerne hen på både drivtømmer og vejrbidt træ, men også på fiskerierhvervet, som det var engang. Igennem naturcentrets formidling holdes stejlepladsens funktion i live både materielt og immaterielt. Stejlepladserne gør rummet til en symbolsk ressource, hvor der er tale om en reproduktion af dansk kystkultur. Jeg står i en mental tidslomme, som minder mig om en anden tid karakteriseret ved et gammelt traditionelt erhverv. Vi kan tænke på datidens fiskere, hvis cirkulære døgnrytme fulgte jordens rytme og naturens luner. I vor tids friluft- og naturformidling følger indholdet også naturens cyklus, men relationen og berøringen med naturen er også bestemt af tidsfastsatte formidlingsopgaver, skoleskemaer og arbejdstid. Modsat det gamle fiskerierhverv, markerer vores færdsel i naturen sig i dag ved fornøjelighed frem for omstændelighed. Vi kan tænke på lystfiskeriet som et overgangsfænomen for dette skel. Kontrasten mellem det fornøjelige og det omstændelige naturbrug er tydelig i kitesurferens vovemod

og fiskerens trods mod vind og vejr. Kitesurferens vovemod bunder i adrenalin, hvor fiskerens trods sker som en nødvendig omstændighed for at få mad på bordet. Begge "konsumerer" og "lever" dog af naturen.

En menneskelig natur

Forestil dig et originalt kunstværk og en kopi af et kunstværk. Hvilket et har størst værdi? Og hvad med naturen? Har oprindelig eller menneskeskabt natur den

største værdi? Og er det rimeligt at sammenligne Amager Strandpark med Vesterhavet?

Amager Strandpark er ikke et statisk stilleben. Amager Strandpark er et rum, hvor vi praktiserer og fortsætter fortællingen om dansk kystnatur og kystkultur. Og Amager Strandpark rummer flere koncepter og ideologier, som træder frem i forhold til hinanden. Amager Strandpark er først og fremmest et rum, der balancerer mellem by og natur. Ikke desto mindre oplever man et scenskift fra hverdagens rytme af vækkeur, bus, kontor, spise, bus, arbejde, spise, sove, mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag, lørdag, søndag. Stedet rummer både naturen og kulturen. Det rummer stilhed og støj. Men stedet rummer også en vildskab i dobbelt forstand. Det rummer både naturens vildskab og adrenalinsportens vildskab. Amager Strandpark er original, men ikke oprindelig. Stedet er som en fiktiv dokumentar. Vi gør rummet til dét, vi gerne vil have det skal være. Og vi gør rummet til dét, som det gerne selv vil være.

— Housted, Erik. (2002). *Sundbyerne - porten til Amager Amager* (pp. s. 43-148). København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck A/S.

— Jagd, Henrik. (1989). *Koldt vand og kropskultur*.

Samvirke, Årg. 62, nr. 2 (1989), s. 21-23.

— Københavns Kommune. (2000). *Ny Amager Strandpark : beslutningsgrundlag for etablering af Ny Amager Strandpark*. København: Økonomiforvaltningen.

— Møller, Tejs. (2015). *Kysten er Danmarks vilde natur. Dansk Friluftsliv* (nr. 98, oktober 2015).

— Nagbøl, Søren. (1990). *At bade er regionalt, nationalt og overnationalt : Helgoland på Amager. Idræthistorisk årbog, Årg. 6 (1990) (Idræt og regionale livshistorier)*, s. 24-32.

Eventyret findes i de danske have

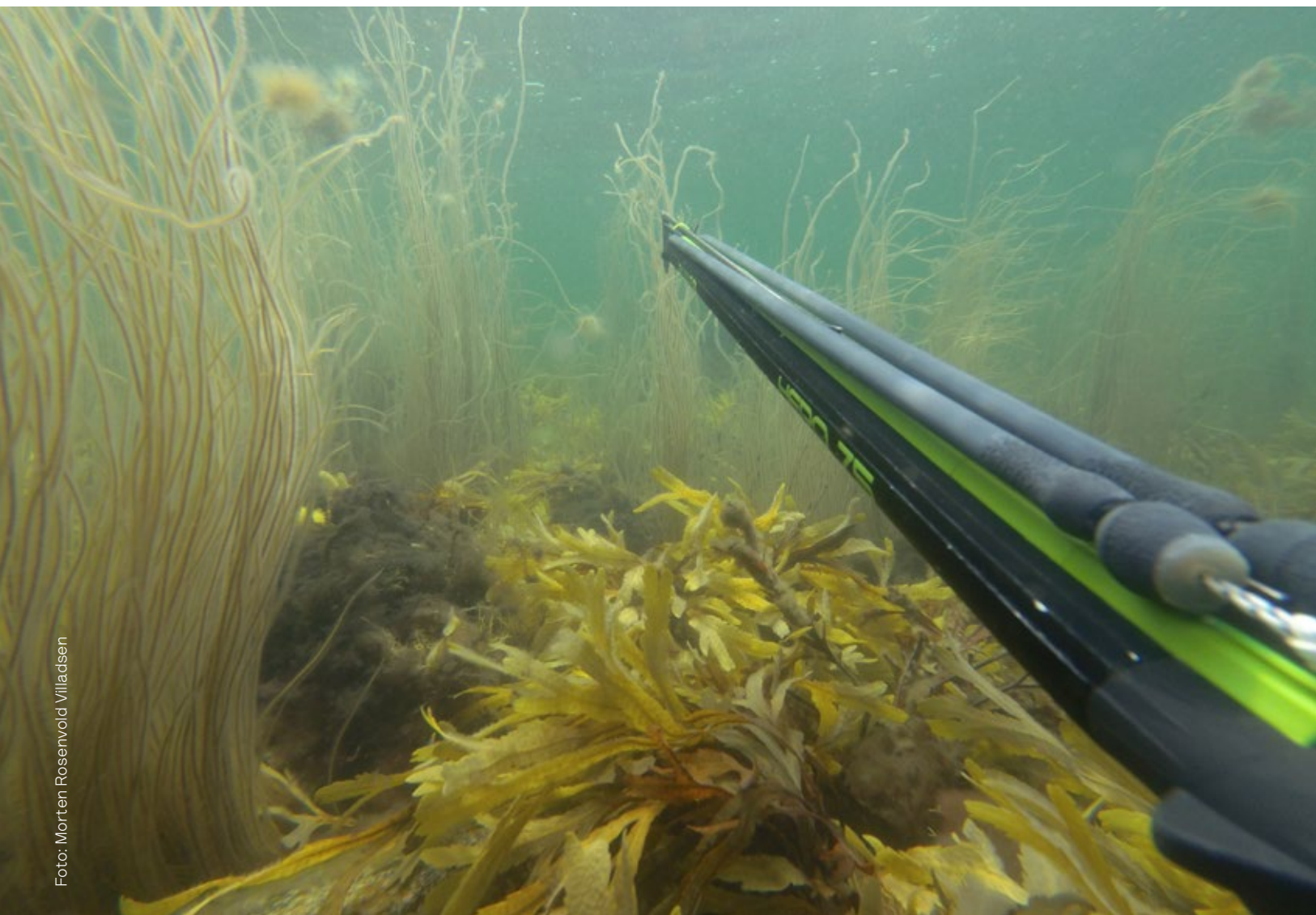
Interview med undervandsjæger Morten Rosenvold Villadsen

Meget friluftsliv foregår ved og på havet, men for undervandsjægere findes eventyret under havoverfladen blandt fiskene. I Danmark vurderes der at være omtrent 10.000 undervandsjægere. Sporten kræver fisketegn, og har man det rette udstyr, kan man jage hele året rundt.

Af Christian Aage Mortensen

PSEALON
SPEARFISHING

For den uindviede, kan du så kort beskrive hvad undervandsjagt går ud på?

Undervandsjagt er at snorkle med harpun og fange fisk imens man dykker ned og holder vejret. Man ligger som regel med våddragt, snorkeludstyr, harpun, svømmefødder med mere, og så har man en bøjeline hen til en dykkerbøje. Så ligger man ellers og prøver at finde en fladfisk med sin harpun eller sit håndspyd. Det behøver ikke kun være fladfisk, det kan også være fritsvømmende fisk som f.eks. torsk og ørred. Når man har fanget en fisk, så hænger man den over på bøjen. Det er typisk sådan det foregår.

Hvad fik dig til at starte på undervandsjagt og hvad ved undervandsjagt har gjort, at du ikke har kunnet slippe det igen?

For mig startede det ved mine forældres sommerhus, hvor min bror og jeg lå med et håndspyd, snorkel og dykkermaske. Det var især min bror, som begyndte at fange skrubber med håndspyd, og det var bare helt fantastisk, at man som teenager kunne gå ud og fange vilde dyr og spise dem. Det havde jeg aldrig prøvet før. Og jeg finder det

stadigvæk fascinerende, at man bare kan gå ud i havet og høste vilde levende dyr, som man kan skyde, fange og tage med hjem og spise.

Det er fedt at fange dem, og det er fedt at se dem. Og så det fedt at snøre dem på trods de dårlige odds, hvor man jager på udebane, og hvor man skal holde vejret. Det, at det lykkedes at narre og fange fisken; den udfordring motiverer mig igen og igen.

Du afholder kurser og introducerer mange mennesker for undervandsjagt. Hvilke oplevelser håber du, at dine kursister tager med sig?

Jeg håber, at det er en øjenåbner. Jeg håber altid, at bare det, at folk får en maske på i de danske farvande, åbner deres øjne for, at det er faktisk flot, at der er mange spændende ting at se på, og at der faktisk også er fisk.

Det er en helt ny verden, der åbner sig, og undervandsjagt er bare én måde, man kan være under havoverfladen på. Men for mange, så er alene det at komme under havoverfladen jo en kæmpe oplevelse.

Hvad kendetegner dansk havnatur, og er der nogle unikke træk, som du vil fremhæve som betydningsfulde for en undervandsjæger?

Der er meget strøm nogle steder, og den skifter mange steder, og så er der meget stor forskel i saltinitet, altså hvor meget saltpromille der er i havet. Fra Bornholm, hvor du næsten kan drikke vandet til Vesterhavet, hvor det svier, når du får det i øjnene. Der er en kæmpe forskel, og det afspejler sig også i, hvad man ser under vandet. Altså hvor mange arter der findes, både fisk, men især med tang, bløddyr, krebsdyr osv. Det varierer enormt meget fra sted til sted i Danmark. Og det kan føles som to vidt forskellige verdener at dykke i indre danske farvande og Vesterhavet. Men også bælterne med rivende strøm og blåmuslinger over det hele, kontra en fjord eller et brakvandsområde, som f.eks. Sydsjælland. Bornholm, Møn eller Stevns er også helt fantastiske steder.

Er der en oplevelse (i form af et sted, et tidspunkt eller et naturfænomen, hvad enten vi snakker uv-jagt eller fridykning), som du vil dele ud af, og som er værd at opsøge?

Hvis man gerne vil have sådan en oplevelse, så synes jeg, at man skal prøve at tage til Stevns Klint efter et par dage med fralandsvind. Og det er faktisk vigtigt, at man opsøger steder, der ikke er så vindudsatte. Vandet bliver fladt, når der er fralandsvind og sigtbarheden bliver bedre. Og særligt Stevns Klint er sårbar mod bølger ind mod kridtklinterne. Men at snorkle på Stevns, det er en kæmpe oplevelse rent visuelt. Der er ikke meget liv dernede. Det er sikkert fordi, der ikke er så meget der kan vokse i sådanne kalkområder. Men selve kalkformationerne er fantastiske. Og lyset er fantastisk, fordi det bliver reflekteret af den hvide kalkbund. Og så er der store sten, og der er faktisk også både skrubber, pighvar, torsk, havørred, rimter, aborrer osv. Det er et spændende sted at undervandsjage.

Derudover så synes jeg, at man skal prøve at tage ud om natten. Man må ikke bruge harpun om natten, men man må godt bruge en dykkerkniv eller de bare hænder til at fange fisk med. Og man skal tage ud om natten for at se, hvor meget liv der er. For om natten kommer det alt sammen frem, og fisk kommer svømmende ind til kysten ude fra dybet. Der er simpelthen så meget gang i den om natten,

med smådyr, og så er det en fantastisk smuk oplevelse at se havet om natten, og oplevelsen bliver intens, fordi man kun oplever det, man rammer med sin lygte.

Hvilke tilbagemeldinger får du fra udenlandske undervandsjægere, som jager i danske farvande?

Det kommer an på, hvor de kommer fra. Udenlandske undervandsjægere, det kunne eksempelvis være folk der kommer fra Middelhavet, de synes i udgangspunktet, at vandet er koldt, og at der er dårlig sigtbarhed. Hvorimod folk fra Finland synes, at vandet har fantastisk sigtbarhed og er varmt, og at vi har store fisk samt mange spisefisk. Og det vil jeg sige er et særkende ved Danmark. Vi har enormt mange spisefisk. Alle fisk, der er større end en hånd, som du ser derude, dem kan du spise, stort set uden undtagelse. Og vi har ikke nogen, i hvert fald ikke nogen almindelige fisk, man støder på, som er giftige, eller som er fredet eller farlige. Der er selvfølgelig nogle enkelte, men risikoen for at støde på dem er virkelig minimal. Men selvfølgelig skal man kende sine mindstemål, sine fredningstider, fredningszoner og sine arter i det hele taget. Men Danmark er særligt ved, at det er så utroligt tilgængeligt. Du kan fange og se fisk fra overfladen. Du kan fange fisk, som ligger på en til to meters dybde, og du vil næste kunne fange og fylde hele fryseren med skrubber. Du vil i hvert fald kunne fange en hel masse skrubber, selvom du er begynder, og det kan man altså ikke mange steder i verden.

Inden for friluftslivet hører man ofte en fortælling om, at havet er det sidste sted at finde vild, uberørt og oprindelig natur i Danmark. Er det en fortælling, som du kan genkende eller som gør sig gældende, når du selv er ude med harpunen?

Ja, helt klart. Jeg oplever det som noget af det tætteste, jeg kan komme på uspolet natur. Og det er ikke fordi, der ikke er menneskelig påvirkning. Der er i høj grad menneskelig påvirkning, både udledning af næringsstoffer, men også trawl, fiskeri, byggeri og stenfiskeri. Men den menneskelige påvirkning under havets overflade er ikke så synlig, fordi den udviskes på en måde.

Jeg finder det også fascinerende, at alt vand i verdenshavene hænger sammen. Der er for så vidt ikke noget til hinder for, at hvad som helst kan svømme fra A til B. Når du stikker hovedet i havet, kan du i princippet støde på hvad som helst. Det sker jo, at der er havskildpadder eller søheste. Det sker jo, at nogle hvaler, hajer eller fisk svømmer en anden vej, end de burde. Der er en uforudsigelighed, som man ikke finder på land.

Hvis man er interesseret i at komme i gang med uv-jagt, hvad er så første skridt?

Første skridt er, at du skal have en god dykkermaske.

Og så skal du tage din bedste kniv og snitte dig en spids snobrødspind eller tage en hegnspæl, og så skal du begynde at fange skrubber. Det eneste vigtige er, at når du bruger en spids pind, som ikke har en effektiv modhage, så bliver du nødt til at stikke fisken og tage fat i den med det samme. Så du skal ligesom stikke fisken og holde pinden nede i bunden samtidig med, at du med den anden hånd tager fat i fisken. Det er også en god idé at tage et par havehandsker eller dykkerhandsker på.

Til at starte med, kan du her i efteråret tage ud en halv times tid. Gerne langs en havnemole eller et sted, hvor man kan se, at der er lidt sten og tang. Måske kan du endda tage en våddragt på, så kan du blive ude i lidt længere tid. Men det vigtigste er sådan set en dykkermaske og så en spids pind. Og når du så har fanget fisken, kan du svømme ind igen, og så har du fanget din første skrubbe.

Erfaringen siger mig, at folk som er naturinteresserede, hurtigt bliver grebet af det, så snart de finder ud af hvilket eventyr, der findes under havets overflade. Og derfra skal resten nok løse sig. Det vigtigste er sådan set at komme i gang. Derfor er en god dykkermaske nr. 1.

Morten Rosenvold Villadsen

- Har været Danmarks mester i undervandsjagt og fridykning
- Har været på landsholdet i henholdsvis undervandsjagt og fridykning
- Har udgivet bogen 'Hold vejret – en bog om fridykning' (2014)
- Har udgivet bogen 'Undervandsjagt' (2019)
- Holder foredrag og kurser via hjemmesiden undervandsitetet.dk
- Udgiver podcasten 'Undervandsjagt & fridykning - UVpodcast'

Bliv medlem

Som medlem af Dansk Friluftsliv kommer du i kontakt med et stort netværk af vejledere og formidlere indenfor dansk natur og friluftsliv. Derudover modtager du to-tre gange årligt foreningens blad, Dansk Friluftsliv.

Du er naturligvis også velkommen til foreningens årsmøde og seminarer.

Du bliver medlem af foreningen ved at sende en mail til **mail@danskfriluftsliv.dk** med følgende oplysninger:

- **Email-adresse**
- **Dit navn**
- **Din institution (hvis du skal have et institutionsmedlemsskab)**
- **Postadresse**
- **Telefonnummer**

Kontingent

Almindeligt medlemsskab: 300 kr. årligt

Institutionsmedlemsskab: 600 kr. årligt

Ved institutionsmedlemskab får man tilsendt 2 blade af hver udgivelse.

ISSN
0909-0614

Dansk Friluftsliv - forum for
natur- og friluftsliv